

Heelkunde

Achtergrond

Heelkunde

Heelkunde behoort tot de zogenaamde snijdende specialismen. Heelkunde houdt zich - meer dan de beschouwende vakken - bezig met gelokaliseerde ziektes, verwondingen, gezwellen of misvormingen, of andere afwijkingen die voor een lokale therapie toegankelijk zijn.

De heelkunde (algemene chirurgie) vormt de kern van de snijdende specialismen.

Het vak onderscheidt zich van andere snijdende vakken - zoals neurochirurgie, orthopedie, plastische chirurgie, urologie, gynaecologie, keel- neus- en oorheelkunde, oogheelkunde en kaakchirurgie - omdat een chirurg patiënten behandelt met een breed scala aan afwijkingen van vrijwel het gehele lichaam. De enorme ontwikkelingen op het gebied van de heelkunde maken het onmogelijk dat iedere chirurg het brede gebied van de heelkunde nog volledig beheerst. Binnen het vakgebied worden daarom tegenwoordig verschillende aandachtsgebieden onderscheiden. Voor een aantal daarvan, zoals gastro-intestinale chirurgie, kinderchirurgie, longchirurgie, chirurgische oncologie, traumatologie en vaatchirurgie, kan een speciale vervolgopleiding worden gevolgd. De meeste algemeen chirurgen beheersen, naast de basischirurgie, een of twee van deze aandachtsgebieden.

Dat wil niet zeggen dat heelkundigen alleen maar opereren. Diagnostiek, preoperatieve evaluatie, postoperatieve zorg en follow-up maken een belangrijk deel uit van de werkzaamheden van de chirurg. Ook niet-operatieve behandelingen worden door de chirurg uitgevoerd. Bijvoorbeeld de behandeling van bepaalde botbreuken, waarbij de patiënt niet wordt geopereerd maar een gipsverband krijgt aangelegd, of de observatie van buikklachten.

Het brede karakter van de heelkunde maakt dat niet iedereen voor dit vakgebied geschikt is. Essentiële eigenschappen voor een goede chirurg zijn handvaardigheid en stressbestendigheid. Ook moet hij of zij in staat zijn snel beslissingen te nemen, 'overzicht' kunnen houden, kunnen werken in teamverband en bereid zijn rekening te houden met de grenzen van zijn of haar eigen kunnen.

De opleiding heelkunde duurt zes jaar.

beroepskeuze

Bijna een derde (63 procent) van de 67 ondervraagde heelkundigen blijkt al tijdens de studie het vak heelkunde te hebben overwogen. Andere veel genoemde specialismen zijn: huisartsgeneeskunde (31 procent), inwendige geneeskunde (15 procent) cardio-thoracale chirurgie (15 procent), orthopedie (15 procent) en psychiatrie (15 procent). Voor 96 procent was heelkunde het eerst gekozen specialisme.

De ondervraagde heelkundigen zijn tevreden met hun keuze; 84 procent geeft aan zeer tevreden te zijn, en 16 procent enigszins tevreden.

beroepsgroep

Gemiddeld zijn de heelkundigen 15 jaar geregistreerd in hun specialisme. Mannen zijn in de heelkunde verreweg de grootste groep: 96 procent van de respondenten. De gemiddelde leeftijd is 50 jaar.

Perspectief

meest aantrekkelijke aspecten van heelkunde

91 procent van de respondenten noemt aantrekkelijke aspecten met betrekking tot de inhoud van het vak. 43 procent noemt bijvoorbeeld het feit dat de resultaten direct zichtbaar en meetbaar zijn positief. *"Er is een duidelijk verband tussen ingreep en resultaat"*, aldus één van de ondervraagden.

27 procent zegt de chirurgische handelingen, de handvaardigheid, als een van de meest aantrekkelijke kanten van het vak te beschouwen.

30 procent stelt dat de afwisseling het vak zo aantrekkelijk maakt. 20 procent noemt het feit dat het een 'doe' vak is als aantrekkelijk, en bijna een kwart (23 procent) vindt heelkunde een dynamisch en breed vak. Dergelijke positieve kwalificaties worden door 54 procent van de respondenten genoemd. *"Snel en adequaat beslissen schept veel arbeidsvreugde"*, vat één van de respondenten samen.

43 procent ervaart de manier waarop het patiëntencontact in de heelkunde verloopt als positief aspect van het vak. Zo zegt een van de maag- darm- leverartsen: *"Patiënten kunnen, meer dan in andere specialismen, regelmatig van een levensbedreigende kwaal worden genezen met behoud van kwaliteit van leven."*

minst aantrekkelijke aspecten van heelkunde

Bijna de helft (47 procent) van de heelkundigen zegt de hoeveelheid diensten en de onregelmatige werktijden en nachtdiensten als een van de minst aantrekkelijke kanten van het vak te beschouwen. De hoge stress en werkdruk wordt door 28 procent als onaantrekkelijk genoemd. 11 procent stelt simpelweg dat de werkdagen te lang zijn. Voor 10 procent van de respondenten brengt het vak ook een te zware fysieke belasting met zich mee. *"Het is een onrustig beroep (dat heeft z'n charmes) met een hoge werkbelasting; het is in 36 uur niet echt bevredigend te doen"*, schrijft één van de ondervraagden. Een ander noemt het *"Emotioneel en fysiek belastend; veel diensten, lange dagen."*

wat de co-assistent moet weten als hij voor heelkunde kiest

De respondenten benadrukken bij deze vraag vooral nog eens de negatieve aspecten van het vak: 30 procent waarschuwt voor de hoge stress/ werkdruk, en eveneens 30 procent spreekt weer van de lange diensten die gedraaid moeten worden. De hoge fysieke belasting wordt door bijna een kwart (23 procent) genoemd. 21 procent zegt dat je als heelkundige weinig vrije tijd overhoudt.

Ook worden er tips gegeven voor co-assistenten met aspiraties voor het vak heelkunde: 11 procent zegt dat je handig moet zijn om het vak goed uit te kunnen oefenen. Eén van de respondenten noemt als voorwaarde: *"Het hebben van niet meer dan één linkerhand."* Een andere raadt co-assistenten aan: *"Voorafgaand aan de keuze zo'n eerlijk mogelijke beoordeling maken van de eigen motorische vaardigheden."*

10 procent benadrukt dat de eigen gezondheid goed op peil moet zijn om aan de zware fysieke eisen te kunnen voldoen. Ook communicatieve vaardigheden zijn in de heelkunde belangrijk, zo zegt 8 procent van de respondenten.

Kritische factoren

autonomie

Heelkundigen hebben een redelijke hoeveelheid autonomie; op een schaal van 1 tot 10 geven ze gemiddeld een 7,8. Slechts 12 procent van de ondervraagden geeft 6 punten of minder voor dit aspect.

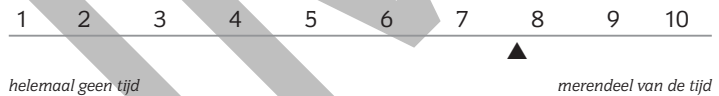
$$\bar{x} = 7,8 \quad \sigma = 1,3$$

patiëntenzorg

De gemiddelde score van 7,8 geeft aan dat een heelkundige duidelijk meer tijd besteedt aan directe zorg voor de patiënt dan aan andere activiteiten. Twee derde geeft een 8 of hoger.

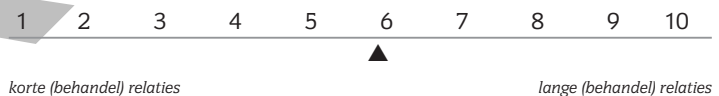
$$\bar{x} = 7,8 \quad \sigma = 1,4$$

continuïteit behandelrelaties

Heelkundigen hebben eerder met wat langere dan met wat kortere behandelrelaties te maken. De gemiddelde score ligt op 5,9. 16 procent geeft een score 1 tot en met 4, tegen 36 procent die een score van 7 of hoger geeft.

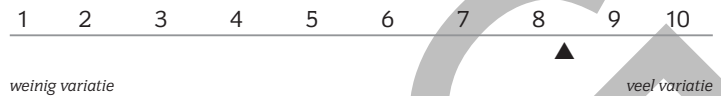
$$\bar{x} = 5,9 \quad \sigma = 2,0$$

variatie

De gemiddelde score van 8,3 wijst erop dat heekundigen gevarieerd werk hebben. 42 procent geeft zelfs van een score 9 of 10.

$\bar{x} = 8,3$ $\sigma = 1,2$

vereiste deskundigheid

Op het aspect 'vereiste deskundigheid' verschillen de meningen: 21 procent vindt dat je vooral brede kennis nodig hebt (score 1, 2 en 3) en 32 procent vindt specifieke kennis nodig (score 8, 9 en 10).

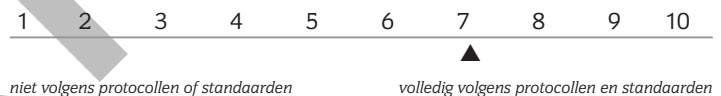
$\bar{x} = 5,8$ $\sigma = 2,4$

standaardisering van werk

Heekundigen blijken over het algemeen veel met protocollen en standaarden te werken. De gemiddelde score ligt op 7,1. De helft werkt bijna volledig met standaardprocedures, zo blijkt uit hun score van 8, 9 of 10.

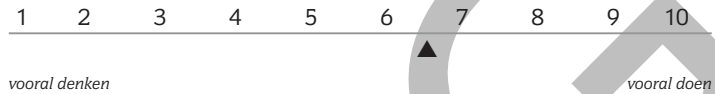
$\bar{x} = 7,1$ $\sigma = 1,6$

denken versus doen

Heelkunde is meer een 'doe-' dan een 'denk' vak. De gemiddelde score op deze schaal is 6,6. Bij 29 procent gaat het vooral om doen (score 8 tot en met 10). Niemand geeft aan dat het vooral om denken gaat (score 3 of lager).

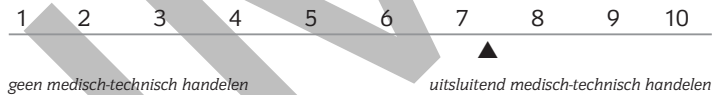
$\bar{x} = 6,6$ $\sigma = 1,3$

medisch-technisch handelen

De heelkundigen zijn, met een gemiddelde score van 7,4, duidelijk in hun mening dat een groot deel van het werk bestaat uit medisch-technisch handelen. Ruim de helft (52 procent) scoort een 8 of hoger. Niemand scoort lager dan een 4.

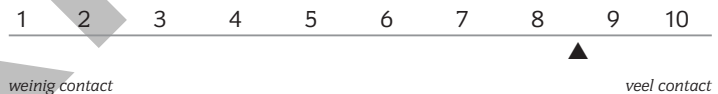
$\bar{x} = 7,4$ $\sigma = 1,1$

interactie andere medische disciplines

Heelkundigen hebben veel contact met andere medische disciplines. De score op deze schaal is 8,2. Bijna driekwart (72 procent) scoort een 8 of hoger.

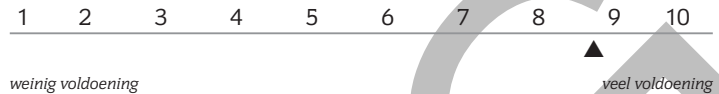
$\bar{x} = 8,2$ $\sigma = 1,3$

inhoudelijke voldoening

De heelkundigen blijken beroepsinhoudelijk veel voldoening te krijgen uit hun vak (gemiddelde score van 8,8). Slechts 3 procent waardeert het vak met 6 punten of minder.

$$\bar{x} = 8,8 \quad \sigma = 1,1$$

werkdruk

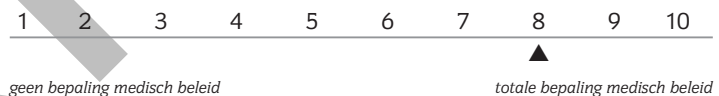
Bijna alle heelkundigen geven aan dat hun vak een flinke dosis stress en werkdruk met zich mee brengt. Slechts 14 procent geeft 5 punten of minder. De gemiddelde score komt uit op 7,1.

$$\bar{x} = 7,1 \quad \sigma = 1,9$$

medische beleidsverantwoordelijkheid

Met een gemiddelde score van 8,0 geven heelkundigen aan dat ze ruimschoots de mogelijkheid hebben hun eigen medische beleid te bepalen. Ruim driekwart (76 procent) geeft met een score 8, 9 of 10 aan dat deze bepaling nagenoeg totaal is.

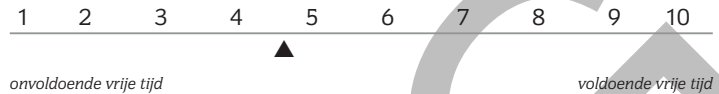
$$\bar{x} = 8,0 \quad \sigma = 1,2$$

vrije tijd

Heelkundigen vinden dat het werk onvoldoende vrije tijd overlaat. De gemiddelde score is 4,6. Ruim de helft (54 procent) geeft een score van 4 of lager. 27 procent is wel positief gestemd over de hoeveelheid vrije tijd (score 7 of hoger).

$$\bar{x} = 4,6 \quad \sigma = 2,2$$

werkomstandigheden

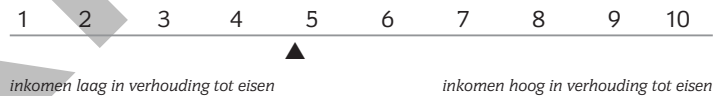
Heelkundigen geven aan dat ze gemiddeld genomen tevreden zijn met hun werkomstandigheden. De score komt uit op 7,4. Slechts 9 procent lijkt, met een score van 4 of minder, echt ontevreden. 58 procent is heel tevreden, blijkend uit een score 8, 9 of 10.

$$\bar{x} = 7,4 \quad \sigma = 1,7$$

inkomen

Heelkundigen vinden dat het inkomen niet in verhouding staat tot de gestelde eisen. De gemiddelde score 4,8 geeft dit aan. Tegenover 14 procent die het inkomen hoog vindt (score 8, 9, 10) staat 26 procent die het inkomen laag vindt (score 1, 2 of 3).

$$\bar{x} = 4,8 \quad \sigma = 2,1$$

Beroepsuitoefening patiëntenpopulatie

Alle ondervraagde heelkundigen werken rechtstreeks met patiënten. Ze hebben gemiddeld 101 patiëntencontacten per week.

Bijna twee derde (64 procent) van de contacten bestaat uit poli-klinische patiënten. Naast een zeer klein percentage (5 procent) aan telefonische contacten bestaat de rest uit klinisch werk (31 procent).

Leeftijdsopbouw:

65-plusser	39 %
Volwassene	52 %
Kind	7 %
Zuigeling/kleuter	2 %

De verhouding mannen-vrouwen onder patiënten is precies gelijk.

Het aantal acuut zieke (25 procent) en chronische zieke patiënten (21 procent) ligt vrij dicht bij elkaar. Daarnaast is een derde deel van de patiënten over het algemeen gezond, maar heeft wel enige gezondheidsklachten, terwijl 14 procent geheel gezond is. Een heelkundige ziet weinig terminale patiënten (4 procent).

De patiënten hebben in vrijwel alle gevallen een lichamelijke aandoening. Bij slechts 4 procent gaat het om psychosociale klachten en 2 procent heeft psychische gezondheidsklachten.

meest voorkomende symptomen/ziektebeelden/themata

Gastro-intestinale aandoeningen	95 %
Trauma en ongevallen	73 %
Hart- en vaataandoeningen	56 %
Oncologie	39 %
Mamma-pathologie	29 %
Acute geneeskunde	29 %

meest uitdagende symptomen/ziektebeelden/themata

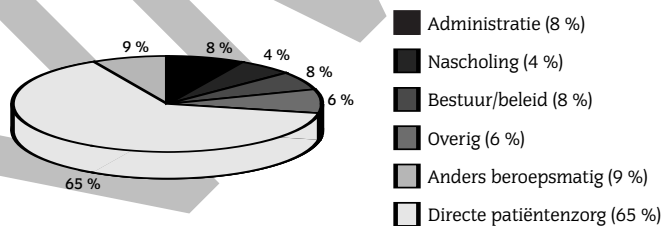
Oncologie	33 %
Hart- en vaataandoeningen	23 %
Trauma en ongevallen	21 %
Gastro-intestinale aandoeningen	15 %

type praktijk

Ruim driekwart (77 procent) van de heelkundigen is zelfstandig gevestigd. Alle ondervraagde heelkundigen werken binnen een georganiseerd verband; niemand heeft een solopraktijk. Er zijn beduidend meer heelkundigen werkzaam binnen algemene ziekenhuizen (70 procent), dan binnen academische ziekenhuizen (18 procent). Zes jaar geleden was deze verhouding nog 4:3. 8 procent van de heelkundigen is (ook) werkzaam bij een universiteit.

invulling werkweek

Heelkundigen hebben een gemiddelde werkweek van 58 uur. Maar 3 procent werkt 40 uur of minder. 22 procent werkt tussen de 40 en 50 uur. Drie kwart van de ondervraagden zegt meer dan 50 uur per week te werken. Per werkweek wordt de meeste tijd besteed aan directe patiëntenzorg: gemiddeld zo'n 38 uur. Aan de andere activiteiten wordt gemiddeld zo'n 3 à 5 uur besteed. De procentuele verdeling van de uren over de verschillende soorten activiteiten is als volgt:

slotopmerking

Bijna een vijfde (18 procent) van de heelkundigen laat met één woord weten het een 'mooi', 'boeiend', 'leuk' ofwel 'interessant' vak te vinden. Eén respondent zegt bijvoorbeeld: *"Het is een boeiend vak, veeleisend, maar nooit saai."*

11 procent benadrukt nog eens het feit dat een heelkundige veel te maken krijgt met stress en een hoge werkdruk. "Bezint eer ge begint", is dan ook een veelgehoorde slotopmerking in de heelkundigen-groep.

Een tiende geeft als advies dat de co-assistent eerst goed moet gaan uitzoeken wat het vak precies inhoudt, eventueel door nog extra stages of keuze-co-schappen in de heelkunde te volgen. Volgens één heelkundige moet *"Elke co-assistent een lange tijd werkzaam zijn op heelkunde voor de ontwikkeling van zijn handvaardigheid; dat bepaalt zijn geschiktheid."*

8 procent heeft als laatste opmerking dat het vak erg weinig vrije tijd overlaat.

gemiddelde scores voor kritische factoren

inhoud van het werk	gemiddeld	context beroepsuitoefening	gemiddeld
autonomie	7,8	werkdruk	7,1
patiëntenzorg	7,8	medische beleidsverantwoord.	8,0
continuïteit	5,9	regelmaat	7,3
variatie	8,3	zekerheid	8,4
vereiste deskundigheid	5,8	status	7,9
standaardisering	7,1	vrije tijd	4,6
denken versus doen	6,6	werkomstandigheden	7,4
medisch-technisch handelen	7,4	inkomen	4,8
interactie	8,2		
inhoudelijke voldoening	8,8		

Oefening

Als je het bovenstaande beroepsprofiel goed hebt doorgelezen, maak dan de volgende oefening:

Schrijf hieronder je top-vijf van kritische factoren;

Zet in kolom A de scores die je in de 'Voorbereiding' aan elk van deze factoren hebt gegeven;

Zet in kolom B de gemiddelde scores die je in het hierboven beschreven profiel aantroft;

Trek de scores in kolom B af van die in kolom A en schrijf het resultaat in kolom C;

Tel de cijfers in kolom C op. *Let op: negeer + en – tekens!*

Hoe dichterbij het totaal-getal bij de 0 ligt, des te waarschijnlijker het is dat dit specialisme aansluit bij je wensen. Verder onderzoek is natuurlijk geboden. Dit cijfer alleen zegt niet zoveel voordat je het hebt vergeleken met die voor andere specialismen!

Kritische factoren	A (jouw waardering)	B (gemiddelde score)	C (verschil)
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Totaal:

ISBN: 90 71941 46 9
Copyright 1999

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNMG te Utrecht.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16b Auteurswet 1912, het besluit van 20 juli 1974, Staatsblad 471, en art. 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijke verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprerecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatie werken (art. 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de KNMG te wenden.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Daar waar 'hij' staat in de navolgende hoofdstukken, wordt ook 'zij' bedoeld.